

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอนแนะ

จากการศึกษาและค้นคว้าวิจัยการใช้ระบบอาสาสมัครในการให้บริการวางแผนครอบครัวของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ในเขตภาคเหนือของประเทศไทยตามที่กล่าวมาแล้วโดยละเอียดนั้น พอจะสรุปและมีประเด็นที่สำคัญที่โต้พบและควรนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติม ดังนี้

1) การดำเนินงานตามโครงการวางแผนครอบครัวชุมชน 2) ผลและปัญหาจากการวิจัย

1) การดำเนินงานตามโครงการวางแผนครอบครัวชุมชน

สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานพัฒนาประชากรและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อบริการชุมชนโดยมิได้หวังผลกำไรแต่อย่างใด ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเสริมงานด้านการบริการวางแผนครอบครัวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยจัดสร้างระบบการทำงาน (โครงการวางแผนครอบครัวชุมชน) แบบชาวบ้านช่วยชาวบ้านในลักษณะที่เป็นกันเอง ได้ขยายเขตปฏิบัติการออกไปอย่างกว้างขวางทั้ง 4 ภาคของประเทศไทย และโดยเฉพาะภาคเหนือซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยปฏิบัติการ 1 เป็นเขตดำเนินงานที่มีผลงานดีเด่นมากที่สุด ได้ขยายกิจกรรมออกไปอย่างกว้างขวางเรื่อยมา จนปัจจุบัน (พ.ศ. 2523) ครอบคลุมถึง 49 อำเภอใน 11 จังหวัด ซึ่งเป็นการเสริมงานของรัฐบาลอย่างได้ผลยิ่ง

สิ่งที่ได้ศึกษาค้นพบและสมควรถือเป็นสิ่งต้นน้ำยกย่อง สำหรับสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน คือสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนนี้แม้จะตั้งขึ้นมาด้วยระยะเวลาที่สั้น (ประมาณ 5 ปีครึ่ง, 2518 - 2524) แต่ก็สามารถสร้างชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป โดยสามารถเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนจากความเชื่อเก่า ๆ เรื่องเพศ เรื่องการวางแผนครอบครัว อุประการวางแผนครอบครัวเป็นเรื่องลึกลับไม่สมควรนำมากล่าวอย่างเปิดเผยจะพูดได้ก็แต่เฉพาะบุคคลที่สนิทสนม รู้จักชอบพอและพูดอย่างเรียบง่าย ๆ สบาย ๆ มาสู่ที่ทัศนคติในปัจจุบันที่เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา สามารถที่จะพูดคุยกันได้อย่างเปิดเผยและเห็นว่าผู้ที่รู้จักการวางแผน

แผนครอบครัวเป็นผู้ที่ทันสมัย เป็นผู้มีความรู้และจิตใจเปิดกว้าง ซึ่งทั้งนี้ก็ด้วยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ มาเปลี่ยนทัศนคติ เช่น การสร้างภาพพจน์ให้กับถุงยางอนามัยจากที่เห็นว่าสกปรก มาเป็นสิ่งที่สะอาด สามารถนำมาเป่าเป็นลูกโป่งเล่นได้ ฯลฯ

จากการศึกษาการสังเกตการณ์และการดำเนินงานของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน สิ่งที่ได้พบและสมควรนำมาอีกอย่างหนึ่งคือ ลักษณะการทำงานที่มีลักษณะเป็นกันเอง จากการสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพฯ) และในเขตปฏิบัติการ ทางภาคเหนือของประเทศไทย พบว่าทุก ๆ ฝ่ายมีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน คือทั้งระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด้วยกันเอง ระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกับชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกับผู้ประสานงาน และระหว่างผู้ประสานงานกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน บุคคลเหล่านี้ทำงานร่วมกันโดยให้ความเป็นกันเองระหว่างกัน ซึ่งการกระทำเช่นนี้ไม่น่าจะมีได้อย่างดีสำหรับบุคคลต่างระดับการศึกษา ต่างระดับฐานะความเป็นอยู่ จึงสมควรอย่างยิ่งที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้พิจารณาการทำงานที่เป็นกันเอง เช่นนี้ไว้ตลอดไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างจากการทำงานแบบราชการได้เป็นอย่างดี

2) ผลและปัญหาจากการวิจัย

ผลและปัญหาจากการวิจัยที่ได้พบแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ก) ปัญหาจากการดำเนินงานของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ข) ปัญหาที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้รับจากการปฏิบัติงาน

ก) ปัญหาจากการดำเนินงานของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปผลและปัญหาออกมาได้ตามลักษณะของข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทางสังคมและประชากรของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน

จากการวิจัยพบว่า อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (54.02%) มีอายุมากกว่า 40 ปี (45.54%) ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 (75.45%) มีอาชีพหลักคือค้าขาย (37.50%) และทำนา (36.61%) สภาพสมัครแต่งงานและ

อยู่ร่วมกับคู่สมรส (90.18%) มีบุตรที่มีชีวิต 1 - 2 คน (41.96%) และส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ที่
ทำประโยชน์ให้กับสังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนมาก่อนที่จะเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัว
ชุมชน (68.75%)

จากข้อมูลทางสังคมและประชากรดังกล่าว มีข้อสังเกตอยู่ 2 ประการ เกี่ยวกับ
อายุของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และอาชีพของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน

1.1 อายุของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน จากการวิจัยที่
กล่าวมาจะเห็นได้ว่า อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก คืออาสา
สมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีถึง 45.54% ซึ่งเรื่องอายุนี้มีความสำคัญ
และเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการเป็นอย่างมาก เพราะบางครั้งอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน
จะต้องออกไปพบไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านในหมู่บ้านของตน จะต้องผูกมิตรที่ดีกับชาวบ้าน จะต้อง
เสนอแนะวิธีการวางแผนครอบครัวต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน โดยเฉพาะบุคคลวัยหนุ่มสาว และสตรี
ภาวะเจริญพันธุ์ แม้ว่าอายุจะแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่สามารถให้คำสั่งสอนได้ก็จริงอยู่ แต่
บางครั้งช่องว่างระหว่างอายุก็เป็นปัญหาสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งหากมีอุปสรรค
จะยังไม่เห็นผลเท่าไร แต่ในอนาคตบุคคลเหล่านี้จะมีอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมจะเป็นอุปสรรคต่อการ
ให้บริการอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะ
ได้พิจารณาหาผู้ที่จะมาทำงานแทนอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเหล่านี้เสียแต่เนิ่น ๆ เป็นการ
วางแผนเพื่ออนาคต

ข้อเสนอแนะ : ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผน
ครอบครัวชุมชนใหม่เพื่อมาทดแทนอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเดิมนั้น ข้อเสนอแนะเป็น
2 แนวทางคือ

1. เลือกจากบุคคลในครอบครัวเดียวกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเดิม
เพราะบุคคลนี้จะเป็นผู้ที่รู้งานอาสาสมัครมาบ้างแล้ว ทำให้ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัว
ชุมชน (เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ) ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะสอนงานกันมาก และเมื่อ
เกิดปัญหาขึ้นกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ก็สามารถที่จะซักถามอาสาสมัครวางแผน
ครอบครัวชุมชนเดิมได้อย่างสะดวก เพราะอยู่บ้านเดียวกัน และรู้จักกันเป็นอย่างดี ทั้งยังช่วย

เสริมขวัญของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเดิมอีกด้วย

2. เลือกบุคคลจากครอบครัวอื่นที่สมาชิกในครอบครัวไม่เคยเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมาก่อนเลย เพราะจะช่วยกระจายความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวออกไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และจะเป็นการช่วยกระตุ้นหรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาสาสมัครได้มากยิ่งขึ้นในกลุ่มชาวบ้านหลาย ๆ กลุ่ม

จากข้อเสนอแนะทั้ง 2 ประการนี้ การจะเลือกทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดนั้นก็ย่อมแล้วแต่จะนำปัจจัยหรือสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการอบรมต่ออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 1 คน ความเหมาะสมสำหรับบุคคลครอบครัวอื่นในเรื่องฐานะทางสังคม ว่ามีอิทธิพลในการดึงดูดใจผู้รับบริการได้มากกว่าบุคคลที่จะเลือกจากครอบครัวของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเดิมหรือไม่ และนอกจากนี้ยังขึ้นกับสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของสภาพบ้านเรือน และอื่น ๆ ประกอบด้วย

ดังนั้น สำหรับ 2 แนวทางนี้เป็นเพียงข้อชี้แนะสำหรับทางเลือกเท่านั้น แต่ทางเลือกใดจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดนั้นก็ย่อมแล้วแต่เวลาและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบด้วย

1.2 อาชีพของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน จากการวิจัยพบว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย (37.50%) และทำนา (36.61%) การที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีอาชีพค้าขายก็เป็นการสมควรอย่างยิ่ง เพราะในสังคมชนบทผู้ที่มีอาชีพค้าขายจะเป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไปในหมู่บ้าน และเป็นบุคคลที่ค่อนข้างจะมีฐานะดีในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้มีอาชีพค้าขายเป็นผู้ที่กว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การบริการวางแผนครอบครัวได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น เพราะอาชีพค้าขาย สถานที่ค้าขายย่อมจะตั้งอยู่ในที่ที่มีการไปมาสะดวก หรือในย่านชุมชน

สำหรับอาชีพทำนา แม้จะพิจารณาโดยทั่วไปแล้วก็ไม่น่าจะเหมาะสม เพราะอาชีพการทำนา เป็นอาชีพที่จะต้องอยู่กลางแจ้งเกือบทั้งวัน โดยเฉพาะฤดูทำนาและฤดูเก็บเกี่ยวด้วยแล้ว วันทั้งวันจะต้องอยู่กลางแจ้งเกือบทั้งวัน ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานได้ เพราะเมื่อผู้รับบริการมาขอรับบริการก็จะไม่พบอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน หรืออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไม่มีเวลาที่จะออกไปเยี่ยมเยียนพบปะชาวบ้านเลย กลางวัน

ทำงานหนัก เป็นลงหรือกลางคืนก็ต้องการพักผ่อน ความคิดเรื่องการให้บริการอาจจะน้อยหรือไม่ มีเลยในช่วงนั้น ดังนั้นสิ่งสมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้พิจารณาในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องอาชีพของชาวบ้านที่ว่าไม่เหมาะสมนี้ก็ควรจะได้อำนาจพิจารณาถึงความตั้งใจในการทำงานของเขาและผลงานการให้บริการด้วย

ข้อเสนอแนะ : สมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้ทำสถิติเกี่ยวกับผลงานของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน แยกเป็นอาชีพออกมาว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนแต่ละอาชีพมีผลงานอย่างไร อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอาชีพไหนที่มีผลงานดีเด่นมากที่สุด เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ในครั้งต่อไป

2. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติในการปฏิบัติงาน

จากการสำรวจพบว่า อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 83.04% สมัครใจมาทำงานอาสาสมัครในครั้งแรก แต่อย่างไรก็ตามในบัจจุบันอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนก็เต็มใจทำงานอาสาสมัคร โดยความเห็นของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่คิดว่า เขาทำงานเพื่อช่วยชาติและสังคม (93.30%) อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนชอบงานอาสาสมัครมาก (94.64%) ภูมิใจที่เป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน (95.09%) อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนคิดว่างานอาสาสมัครมีส่วนช่วยให้การทำงานของเขาก้าวหน้า (76.79%) งานอาสาสมัครเป็นงานที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน (60.71%) งานอาสาสมัครเป็นงานที่ช่วยเหลือประเทศชาติอย่างแท้จริง (98.21%) เป็นงานที่ไม่ควรหวังผลตอบแทน (75.44%) การเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไม่ทำให้ยุ่งยากและเสียเวลา (57.59%) และชอบที่จะเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนต่อไปเรื่อย ๆ (91.08%)

จะเห็นได้ว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัคร ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างมากต่อการบริหารงานการใช้ระบบอาสาสมัครในการให้บริการวางแผนครอบครัวชุมชน

3. ข้อมูลการอบรมและการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยการให้การอบรมอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนพบว่า

อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจถูกต้องต่องานอาสาสมัครว่า เป็นตัวแทนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องการคุมกำเนิดและการวางแผนครอบครัว (95.53%) โดยอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 93.93% ให้ความสำคัญต่อการอบรม โดยไปอบรมทุกครั้ง แต่ก็ยังมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอีก 13.84% ที่ไม่เคยไปรับการอบรมเลย และนอกจากนี้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 98.66% ยังแสดงความคิดเห็นต่อการอบรมว่า การอบรมให้ประโยชน์ต่อเขา เห็นว่าการอบรมเป็นการหาความรู้เพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน (98.66%) และ 90.63% เห็นควรให้จัดการอบรมบ่อยกว่านี้

จะเห็นปัญหาของการอบรมได้ว่า แม้ว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญของการอบรมแต่ก็ยังมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอีกบางส่วน (13.84%) ไม่ให้ความสำคัญและยังไม่เคยไปรับการอบรมเลย ซึ่งทั้งนี้แยกผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมได้เป็นผู้ที่มองไม่ให้ความสำคัญและผู้ที่ไม่มีโอกาสได้ไปอบรมเนื่องจากในเขตปฏิบัติการนั้นยังไม่เปิดให้มีการอบรม ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้ชักจูงให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอบรมให้มารับการอบรมเสีย และสำหรับเขตปฏิบัติการใดที่ยังไม่เคยมีการอบรมเลยก็จัดให้มีการอบรมขึ้น

ข้อเสนอแนะ : ควรจัดให้มีการอบรมอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนขึ้น 6 เดือนครั้ง หรือ 1 ปีครั้ง แล้วแต่ภาวะการรับสมัครอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ หรือทุก ๆ ครั้งที่มีการแต่งตั้งอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ ทั้งนี้เพื่ออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่จะได้รู้งานเป็นการให้ความรู้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ และยังเป็นการเพิ่มความถี่และเดือนความจำให้แก่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอื่นที่เข้าร่วมรับการอบรมอีกด้วย

สำหรับข้อมูลการปฏิบัติงานที่ค้นพบ คืออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเกือบทั้งหมด (93.75%) มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานอาสาสมัครได้อย่างเต็มที่ โดยให้บริการเวลาคนมาซื้อของ (51.04%) ออกไปพบกับชาวบ้าน (38.05%) และใช้วิธีอื่น ๆ เช่น ลอดแทรกคำแนะนำชี้แจงเมื่อได้พบปะพูดคุย โดยเฉพาะในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น

ส่วนข้อมูลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด (ขล.501) นั้นพบว่า อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 83.93% เห็นว่าการทำรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด เป็นเรื่องสำคัญ และถึงแม้จะมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอีก 45.54% เห็นว่าการทำ รายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดไม่เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก แต่ก็ยังมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัว ชุมชนอีก 24.55% ที่มีความเห็นตรงกันข้าม คือเห็นว่าการทำรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก นอกจากนี้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 52.24% เห็นว่าการทำรายงาน ผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นเรื่องที่เสียเวลา และมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 19.19% ที่มีความเห็นตรงกันข้าม ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่าการทำรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด นำจะมีปัญหาเกิดขึ้น จึงทำให้มีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางส่วนเห็นว่า เป็นเรื่อง ที่ ยุ่งยาก (24.55%) และเสียเวลา (19.19%) จึงสมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัว ชุมชนจะได้พิจารณาในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะ : สมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้พิจารณา ปรับปรุงแบบฟอร์ม และวิธีการลงรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดให้เหมาะสมกับความ ต้องการ ของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน เพื่อให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้ทำรายงาน ผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดอย่างครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว และไม่ยากจนเกินไป

ข) ปัญหาที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้รับจากการปฏิบัติงาน

จากการสอบถามอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน ให้ระบุถึงปัญหาที่อาสาสมัคร วางแผนครอบครัวชุมชนได้รับจากการปฏิบัติงาน โดยใช้คำถามเปิด เพื่อให้อาสาสมัครวางแผน ครอบครัวชุมชนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งรวบรวมสรุปปัญหาของอาสาสมัครวางแผน ครอบครัวชุมชนออกมาตามลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้

1. อนามัยจ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดฟรี สิ่งที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน ตอบว่าเป็นปัญหามากที่สุด (47 ราย หรือ 20.98%) คือการจ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดฟรีของอนามัย โดยให้เหตุผลว่าการจ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดฟรีของอนามัย ทำให้มีผู้มารับบริการจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนน้อย ผลงานจึงไม่ดีเท่าที่ควร เพราะชาวบ้านมักจะไปขอรับยาเม็ดคุม กำเนิดฟรีจากอนามัย เพราะถ้ารับจากอนามัยได้ฟรี แต่ถ้ามารับจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัว

ชุมชนจะต้องจ่ายเงิน เนื่องจากชาวบ้านเหล่านี้ส่วนมากเป็นผู้ที่ยากจนซึ่งต้องการของฟรีมากกว่า และอีกสิ่งหนึ่งคือ จะมีชาวบ้านบางส่วนที่มาปรึกษาเมื่อดูมก้าเปิดจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัว ชุมชนแล้ว มักจะถูกกีดกันจากอนามัย คือถ้าไม่มารับยาจากอนามัยจะไม่ตรวจร่างกายให้เป็นต้น อนามัยจึง เป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับการเพิ่มยอดการให้บริการ

ข้อเสนอแนะ : เรื่องอนามัยจ่ายยาฟรี ที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนกล่าวว่า เป็นปัญหาอย่างมากในการให้บริการนั้น ที่จริงแล้วเป็นเรื่องที่เข้าใจผิด กล่าวคืออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 20.98% นี้ยังไม่เข้าใจถึงแท้จริงวิธีการทำงานของอนามัยและของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ว่าการใช้ระบบอาสาสมัครในการให้บริการวางแผนครอบครัวชุมชนในโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนนี้ การทำงานหรือการให้บริการนั้นไม่ใช่เป็นการแข่งขันกับงานของรัฐบาล (อนามัย) แต่วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเสริมงานของภาครัฐบาลด้านการวางแผนครอบครัวให้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลที่รัฐบาลยังยื่นมือหรือขยายงานเข้าไปไม่ถึง

ดังนั้น จึงสมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชน ตลอดจนบทบาท หน้าที่ และการทำงานของรัฐบาล (อนามัย) และของอาสาสมัครเองได้ทราบอย่างเด่นชัด เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และนอกจากนี้สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนควรจะได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อจะได้ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ของแต่ละอนามัยได้ทราบถึง วัตถุประสงค์และงานของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จร่วมกันในการให้บริการวางแผนครอบครัวชุมชนให้มีผู้รับบริการมาก ๆ ยิ่งขึ้น

2. สัตตอทยาเมื่อดูมก้าเปิด อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน 19 ราย หรือ 8.48% ให้ความเห็นว่าผู้ประสานงานบางครั้งมักจะไม่ตรงต่อเวลา เอายามาจ่ายช้าจนเกินไป หรือมามีล่าช้าเสมอ ทำให้ยาเมื่อดูมก้าเปิดขาด ถูกผู้รับบริการต่อว่า เป็นที่ท้อใจไปตาม ๆ กัน และเป็นที่น่าเห็นใจสำหรับผู้รับบริการบางราย เพราะผู้รับบริการจะไม่สบายใจเมื่อได้รับยา เมื่อดูมก้าเปิดผิดไปจากที่เขาเคยรับประทาน นอกจากนี้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนยังกล่าวว่า โดยเฉพาะฤดูฝนยาเมื่อดูมก้าเปิดจะขาดมาก ผู้ประสานงานจะไม่ค่อยมาเยี่ยมเยียน

มีปัญหาเรื่องยาเม็ดคุมกำเนิดขาดอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ : การไม่ตรงเวลา เอายาเม็ดคุมกำเนิดมาจ่ายล่าช้า และมาไม่สม่ำเสมอ นั้น ที่จริงแล้วทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนก็จะสามารถที่จะตรวจสอบได้ เช่น โดยใช้ไปรษณียบัตรเพื่อการควบคุมตั้งที่กล่าวมาแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ก็สมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้พิจารณาลงโทษเป็นราย ๆ ไป ทั้งนี้อาจทำโดยในคราวประชุมร่วมกันทุก ๆ เดือน ที่สำนักงานสาขาก็ควรจะได้หยิบยกเอาเรื่องนี้มาว่ากล่าวตักเตือนในขั้นแรก และอาจทำโดยการพิจารณาตัดเงินเดือนหรือพิจารณาไล่ออกในขั้นต่อไป เมื่อความผิดดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข

ส่วนเรื่องยาเม็ดคุมกำเนิดขาดมากโดยเฉพาะในฤดูฝน ซึ่งปกติแล้วการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเห็นใจแต่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนก็ได้แก้ไขเรื่องนี้แล้ว โดยการเพิ่มสต็อกยาให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่ทำการจำหน่าย โดยการวางสต็อกเผื่อไว้สำหรับความต้องการยาเม็ดคุมกำเนิดที่คาดว่าจะมีความต้องการในช่วงฤดูฝน ที่ผู้ประสานงานอาจไม่สามารถเข้ามาเยี่ยมเยียนได้

3. อาการข้างเคียงของยาเม็ดคุมกำเนิดและคุณภาพของถุงยางอนามัยร้อยละ 6.69 ของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่สุ่มออกมาพบว่า ผู้รับบริการจะมีปัญหาอยู่เสมอเกี่ยวกับอาการข้างเคียงของการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด คือผู้รับบริการมักจะมีปัญหาอยู่เสมอว่า กินยาเม็ดคุมกำเนิดแล้วประจำเดือนไม่มา หรือมาผิดปกติ บางคนกินแล้วแพ้ยา มีอาการปวดหัว คลื่นไส้ มีอาการเมา เป็นน้ำที่หน้า ทำให้ต้องเปลี่ยนยาอยู่เสมอ และมักจะมาขอคำแนะนำเป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น ยาเม็ดคุมกำเนิดกินแล้วไม่ละลาย กินแล้วเข้าไปเรียงอยู่ในท้อง และยังกล่าวว่ายาเม็ดคุมกำเนิดกินแล้วทำให้คลอดลูกยากบ้าง มดลูกแข็งตัวบ้าง ส่วนคุณภาพของถุงยางอนามัยก็บอกว่าหนาเกินไป

ข้อเสนอแนะ : จุดอ่อนอย่างหนึ่งของการคุมกำเนิดโดยใช้การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดก็คือ อาการข้างเคียง เช่น การแพ้ ปวดหัว มีอาการเมา ซึ่งถ้าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้แนะนำให้ลองเปลี่ยนชนิดของยาแล้ว ถ้าปรากฏว่าอาการข้างเคียงดังกล่าวไม่หมดไป ก็สมควรที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้แนะนำให้ผู้ที่ต้องการคุมกำเนิดนั้น

ไปใช้บริการ หรือวิธีคุมกำเนิดอย่างอื่นแทน เช่น การใช้ถุงยางอนามัย ทาหมัน หรือการใส่ห่วงอนามัย โดยสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนอาจละศีตรางวีลหรือคำตอบแทนให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่สามารถชักจูงให้ชาวบ้านมาใช้วิธีคุมกำเนิดแบบถาวร ก็จะทำให้การวางแผนครอบครัวชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้สำหรับผู้ที่มีการข้างเคียงเกิดขึ้น ก็สมควรที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะจัดร่วมมือกับสาธารณสุขหรืออนามัย ให้คนไข้วินิจฉัยหาไปรักษาได้ที่อนามัย

4. ความรู้ น้อย อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนร้อยละ 5.36 กล่าวว่า เขาไม่ค่อยมีความรู้ เรื่องโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ตลอดจนเรื่องการวางแผนครอบครัว ทำให้บางครั้งมีผู้มาซักถามสิ่งตอบไม่ค่อยได้

ข้อเสนอแนะ : ควรให้ความรู้ให้มากขึ้น โดยการคัดเลือกให้มีการอบรมให้บ่อยยิ่งขึ้น เช่น 6 เดือนครั้ง ทุก ๆ ปี หรือทุก ๆ ครั้งที่มีการรับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใหม่ได้รับความรู้ต่าง ๆ ส่วนอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเก่าที่เข้าร่วมรับการอบรมด้วยนอกจากจะได้เป็นการเตือนความจำแล้ว ยังเป็นโอกาสให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเก่าเหล่านี้ได้เสนอปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการปฏิบัติงาน ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน (เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ) ได้ทราบเพื่อ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจะได้ชี้แจงถึงวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องให้ทราบ

นอกจากนี้ในระหว่างที่ยังไม่ได้เปิดอบรมแต่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีปัญหาเกิดขึ้น ก็ให้ชี้แจงว่าให้สอบถามปัญหาได้จากผู้ประสานงานที่จะมาพบปะเยี่ยมเยียนทุก ๆ เดือน หรือถ้าเกิดปัญหาขึ้นอยู่ในช่วงที่ยังไม่ถึงกำหนดที่ผู้ประสานงานจะมาเยี่ยมเยียน แต่ต้องการแก้ไขโดยรีบด่วนก็อาจจะให้ใช้วิธีการเขียนข้อปัญหา เป็นจดหมายส่งมาซึ่งสำนักงานสาขา แล้วให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการของสำนักงานสาขาตอบกลับไปโดยรีบด่วน และสำหรับค่าใช้จ่ายใช้จ่ายในการส่งจดหมาย เช่น ค่าแสตมป์ก็ให้สามารถเบิกชดเชยจากสำนักงานได้ ก็จะทำให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนสะดวกและนิยมที่จะใช้วิธีการเช่นนี้

5. การทำแบบรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด (วข.501) อาสาสมัคร

วางแผนครอบครัวชุมชนร้อยละ 4.91 กล่าวว่า เขามีปัญหาเกี่ยวกับการทำแบบรายงานมาก เพราะการลงชื่อผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดยุ่งยาก ผู้รับบริการไม่อยู่กับร่องกับรอย บางเดือนมารับบริการ บางเดือนไม่มารับบริการ บางครั้งฝากกันมาชื่อ ไม่รู้ชื่อจริงนามสกุลจริง และผู้รับบริการไม่ค่อยศรัทธาหมายเลขประจำตัวที่ใช้ ทำให้การลงรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก นอกจากนี้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีอาชีพค้าขายกล่าวว่า การจดรายชื่อผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดทำไม่ค่อยได้ เนื่องจากขณะขายของมีลูกค้ามาซื้อของอยู่ เล่มอเมื่อมีผู้มาขอรับบริการ เมื่อจำหน่ายไปแล้วก็ต้องไปขายของอย่างอื่น เมื่อว่างมาจดรายชื่อก็ลืมไปแล้วว่าผู้รับบริการคือใครบ้าง หรือบางทีลูกจ้างเป็นผู้ขายแทนก็ไม่ได้จดเลย และสำหรับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่ไม่มีอาชีพค้าขายบางครั้งมีผู้มารับบริการแต่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไม่อยู่ คนที่บ้านก็ขายแทนให้ บางครั้งก็ลงรายงานให้บางครั้งก็ไม่ได้ลง สิบบ้างลงไม่เป็นบ้าง ทำให้ลำบากใจกับรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดนี้

ข้อเสนอแนะ : ส้มควรถูกทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้ปรับปรุงรูปแบบลักษณะของแบบรายงาน วช.501 ให้รัดกุม และง่ายยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามปัญหานี้ก็ไม่สามารถตั้ง เป็นข้อสังเกตได้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติของการทำงานแบบอาสาสมัครที่ไม่ได้ทำงานบริการวางแผนครอบครัวเต็มเวลาแต่มีอาชีพอื่นเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว

16. ชาวบ้านไม่เข้าใจวิธีการทำงานและโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนร้อยละ 13.57 ของตัวอย่างกล่าวว่า ชาวบ้านบางคนไม่เข้าใจคำว่า "อาสาสมัคร" ชาวบ้านบางคนไม่เข้าใจวิธีการทำงานทำให้ไม่ค่อยเชื่อถืออาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และนอกจากนี้ชาวบ้านยังไม่เข้าใจในโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน โดยเข้าใจว่าการรับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดนั้นวิธีการเหมือนกับสถานีอนามัยหรือผดุงครรภ์ คือรับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดฟรีหรือเสียเพียงแต่ค่าบำรุงเล็กน้อย ซึ่งบางครั้งจึงมีผู้มาขอรับยาเม็ดคุมกำเนิดฟรีจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน

ข้อเสนอแนะ : ควรให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน ได้ชี้แจงให้ชาวบ้านได้ทราบถึงวิธีการทำงานของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และโครงการวางแผนครอบครัว

ชุมชนของสำนักงาน นอกจากนี้ยังควรอธิบายให้ชาวบ้านทราบถึงงานของสำนักงานที่ประสานกับงานของอนามัยด้วย

17. ยาเม็ดคุมกำเนิดแพ่ง อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางคน ร้อยละ 1.79 กล่าวว่า ยาเม็ดคุมกำเนิดแพ่งไป ทำให้จำนวนน้อย

18. มีคู่แข่ง (1 ราย) ในบางท้องถิ่นที่ค่อนข้างเจริญก็จะมีร้านค้าขายยาเม็ดคุมกำเนิดมาขาย

ข้อเสนอแนะ :

จากปัญหาที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้รับจากการปฏิบัติงานและจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยได้เปิดโอกาสให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้เสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการให้สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนปฏิบัติ สรุปข้อเสนอแนะและความต้องการของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้ดังนี้

1. ให้มีการเปิดการอบรมทุก ๆ ปี หรือ 3 ปีครั้ง อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน ส่วนใหญ่เสนอแนะและต้องการให้สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจัดให้มีการอบรมขึ้นทุก ๆ ปี หรือ 3 ปีครั้ง โดยให้เหตุผลว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีความรู้เบื้องต้นต้องการเพิ่มเติมความรู้ให้มากกว่านี้ ต้องการเรียนรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวแบบใหม่ ๆ และเพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมแก้ความเข้าใจผิดต่าง ๆ เช่น เรื่องเกี่ยวกับอนามัยจำหน่ายยาเม็ดคุมกำเนิดฟรี

ในเรื่องการขอให้เปิดการอบรมเพิ่มขึ้นนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยอย่างมากและใครจะเสนอแนะให้ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจัดให้มีการอบรมมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะจากการสำรวจก็มีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางคนยังไม่ได้รับการอบรมเลย เนื่องจากเขตปฏิบัติการนั้นยังไม่เปิดการอบรมหลังจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนคนนี้มาเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และจากปัญหาที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้รับจากการปฏิบัติงานในเรื่องอนามัยจำหน่ายฟรี อาการข้างเคียงของยาเม็ดคุมกำเนิด ชาวบ้านไม่เข้าใจวิธีการทำงานของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนและมีความรู้เบื้องต้น เมื่อจัดให้มีการอบรมขึ้นบ่อย ๆ แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าวิธีนี้จะช่วยแก้ไขหรือคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ผู้เขียนเข้าใจ

ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากว่าตัวอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเองมีความรู้ไม่ยอมเข้าใจอย่างถ่องแท้ที่จะแยกวิธีการทำงานของอนามัยและของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนออกจากกัน ส่วนเรื่องอาการข้างเคียงของการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดทำให้ความรู้แก่อสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนอยู่ไม่มถึง เรื่องการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด และความรู้เรื่องการใช้ยาและการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิดแล้ว ก็จะสามารถทำให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนสามารถแก้ข้อกล่าวหาต่าง ๆ เกี่ยวกับอาการข้างเคียงของการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดได้ นอกจากนี้แล้วการให้การอบรมแก่อสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนก็จะช่วยให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีความรู้และมีความมั่นใจในงานอาสาสมัคร และสามารถไปอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจถึงวิธีการทำงานและเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนได้อย่างถูกต้อง

2. ให้มีการเผยแพร่งานด้านการคุมกำเนิดและการวางแผนครอบครัว โดยอาสาสมัครได้เล่นนอให้มีการโฆษณาทางวิทยุ การแจกวารสารต่าง ๆ ทั้งให้แก่อสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนและให้กับชาวบ้าน และโดยเฉพาะการให้มีการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด เป็นการฉายภาพยนตร์กลางแปลงแบบรถขยายไว้ที่นั่นอยู่ นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการส่งเสริมในด้านการศึกษา ซึ่งโครงการวิจัย โขคซึ่งรางวัล เช่น การชิงรางวัลสำหรับแมงยาเม็ดคุมกำเนิดที่ใช้แล้วหรือมีการให้รางวัลแก่ผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดติดต่อกันเป็นเวลานาน

เรื่องการศึกษาให้มีการส่งเสริม (Promote) ในด้านการโฆษณาทางวิทยุ และการฉายภาพยนตร์กลางแปลงนี้ผู้เขียนก็มีความเห็นด้วยอย่างมาก ว่าวิธีนี้จะช่วยให้ชาวบ้านได้รู้ถึงงานของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชน ของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน รู้จักอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน รู้จักวิธีการทำงานของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และมีแรงกระตุ้นต่อชาวบ้านให้เห็นถึงความสำคัญของการคุมกำเนิด และการวางแผนครอบครัว ซึ่งการโฆษณาและการฉายภาพยนตร์กลางแปลงจะเป็นแรงกระตุ้นได้ดีกว่าการให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไปชักชวนและแนะนำอย่างเดียว เปรียบเสมือนนโยบายการตลาดที่ใช้พนักงานขายแต่อย่างเดียวในการจำหน่ายสินค้า ย่อมได้ประสิทธิภาพน้อยกว่าที่จะทำการส่งเสริม (Promote) โดยการโฆษณาให้ชาวบ้านได้รู้จักสินค้า คุณประโยชน์ของสินค้าก่อนแล้วให้พนักงานขายควบไป

หรือไปพร้อม ๆ กัน ก็จะช่วยให้การแนะนำและการเสนอขายสินค้าของพนักงานขายเป็นไปได้
สะดวกและง่ายขึ้น วิธีการของโครงการวางแผนครอบครัวชุมชนของสำนักงานบริการวางแผน
ครอบครัวชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าปรับปรุงระบบการตลาดให้เข้าหลักการตลาดดังกล่าวแล้วก็เชื่อ
ได้ว่ายอดผู้รับบริการจะเพิ่มมากขึ้น

3. ต้องการให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนดีเด่น เพื่อเป็นกำลัง
ใจแก่อสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน หรือต้องการของแจกหรือรางวัล เพื่อเป็นลมน้ำใจแก่
อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบ้าง มีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางคนกล่าวว่า ถ้า
เขาได้รับของแจก หรือรางวัลบ้าง เขาจะทำงานให้อย่างเต็มที่ทีเดียว ซึ่งเรื่องนี้ผู้เขียนก็เห็น
ด้วยว่าสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนสมควรที่จะมีการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัว
ชุมชนที่มีผลงานดีเด่นขึ้น เพราะจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ยอดผู้รับบริการสูงขึ้น และเป็นแรงจูง
ใจให้อสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการให้บริการ เพื่อที่จะได้
รับเกียรติให้มีผลงานดีเด่น ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้ทราบว่าทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนได้จัด
ให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีผลงานดีเด่นทั่วประเทศขึ้นแล้วเป็นครั้งแรก
เมื่อกลางปี 2523 ซึ่งผู้เขียนก็ได้เข้าร่วมในงานนี้ด้วย ก็ได้เห็นถึงความสำเร็จสำหรับนโยบาย
การคัดเลือกให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีผลงานดีเด่น วิธีการของสำนักงานบริการ
วางแผนครอบครัวชุมชน คือทำการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีผลงานดีเด่นของ
แต่ละอำเภอทั่วประเทศ แล้วให้รางวัล โดยส่งนำอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มีผลงานดี
เด่นเหล่านี้มาเที่ยวชมกรุงเทพฯ เป็นเวลา 2 - 3 วัน โดยทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัว
ชุมชนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ คือค่ารถ ค่าอาหาร ค่าที่พัก แล้วนำเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ ๆ
ต่าง ๆ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตพื้นที่รอบนอกกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบ สร้าง
ความสนุกสนานให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้มาก นอกจากนี้ยังจัดให้มีการรื่นเริง
ตอนกลางคืนก่อนกำหนดวันกลับให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนด้วย เพื่อล่อลุดิเกียรติคุณ
และเป็นการรื่นเริงระหว่างเจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนและอาสา
สมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และช่วยให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนทุก ๆ จังหวัด
ทุก ๆ อำเภอ ได้มาพบปะและรู้จักกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ซึ่งสร้าง

ความประทับใจให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนเป็นอย่างมาก ส้มควรวที่ทางสำนักงาน
บริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้จัดให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนที่มี
ผลงานดีเด่นเช่นนี้เรื่อย ๆ ไป

4. ต้องการให้สำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนขยายงานและช่วยเหลือใน
ด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน และตั้งศูนย์กาศศพยาธิ
- ให้มียาตำราหลวงไว้จำหน่าย
- ส่งเสริมด้านการศึกษา
- ส่งเสริมด้านการคมนาคม
- ช่วยเหลือค่านอนามัยเด็ก
- ช่วยเหลือด้านการเกษตร เช่น การอบรมการเกษตรเพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้
เพิ่มมากขึ้น
- ให้ความรู้และแนะนำเรื่องการเลี้ยงสัตว์
- ควรให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนรู้จักวิธีการใช้ยา ฉีดยา ควรทำหนังสือ
การใช้ยา ฉีดยา เพื่ออนุเคราะห์ประชาชนในหมู่บ้านที่ยากจน

จากความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้ ยืนยันให้เห็นว่าชาวชนบทของไทย (เขตภาคเหนือ) ยัง
ขาดปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตอีกมาก ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามนำสิ่งเหล่านี้
ขยายออกไปเพื่อพัฒนาชนบท แต่อย่างไรก็ตามขอบข่ายงานก็ยังก้าวหน้าเข้าไปไม่ถึงพื้นที่บางส่วน
ซึ่งเรื่องนี้ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนก็ได้พยายามช่วยเหลือหรือส่งเสริมงานของ
รัฐบาล โดยได้พยายามขยายงานออกไปบ้างแล้วตามความสามารถ เช่น จัดให้มีโครงการวาง
แผนครอบครัวชุมชนผลผลิตด้านการกาศศพนอนพยาธิ โครงการวางแผนครอบครัวชุมชนผลผลิตด้าน
งานสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน มีการแจกเมล็ดพืช และอื่น ๆ ซึ่งถือได้ว่าทางสำนักงานก็ได้คิดถึง
การขยายงานในด้านนี้ แต่อย่างไรก็ตามงานจะขยายได้มากน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับสิ่งสนับสนุน
ทางด้านทุนทรัพย์ เพราะองค์การของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนเป็นองค์การที่
ตั้งขึ้นมาไม่ได้เพื่อแสวงหาผลกำไร

ซึ่ง เรื่องความต้องการของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนให้มีการขยายงานนี้ ผู้เขียนไม่มีข้อเสนอแนะ เพราะขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนได้รับอยู่

15. ความต้องการของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน จากการสรุปความต้องการต่าง ๆ ของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนได้สรุปความต้องการที่น่าสนใจออกมาได้ดังต่อไปนี้

15.1 อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนต้องการบัตรอาสาสมัคร โดยอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนกล่าวว่า มีชาวบ้านบางคนกล่าวหาตัวเขาว่า เขาเป็นหมอเถื่อน ซึ่งทำให้ความลำบากใจให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมาก ดังนั้นจึงต้องการใ้บัตรประจำตัว เพื่อแสดงว่าเป็นอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน จะได้ปฏิบัติงานได้อย่างสบายใจ ซึ่งเรื่องนี้ผู้เขียนก็เห็นด้วย ว่าสมัครที่ทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนจะได้ออกบัตรให้กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไว้แสดงตัวนอกเหนือจากตราหรือแผ่นป้ายตราสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนที่ให้อาสาสมัครไปติดไว้ที่บ้านหรือที่สำนักงานร้านค้า เพื่อแสดงว่าเป็นสถานที่ที่มียาเม็ดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัยจำหน่าย ซึ่งเรื่องบัตรประจำตัวอาสาสมัครนี้ยังจะช่วยให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีใจผูกพันกับสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนมากยิ่งขึ้น ทำให้เขาคิดว่าเขาเป็นส่วนหนึ่ง เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ทำให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนมีขวัญและกำลังใจดีขึ้นด้วย

15.2 อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่วนกลางออกไปเยี่ยมเยียนบ่อย ๆ เพื่อแก้ไขอุปสรรค โดยให้ออกไปพร้อมกับผู้ประสานงานก็ได้ โดยอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางคนกล่าวว่า เขาต้องการให้เจ้าหน้าที่จากสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนออกไปพบกับเขาบ้าง เขาต้องการรู้สึกและมีปัญหาอะไรก็ได้สอบถาม ซึ่งผู้เขียนก็เห็นด้วยว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการควรจะไปพบกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบ้าง หรือบ่อย ๆ ได้ก็ยิ่งดี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนทำงานดีขึ้น และคิดว่าทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนมีได้ละเลย และไม่ได้สัมผัสพวกเขา

เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนในการปฏิบัติงานอีกด้วย

5.3 ต้องการให้จัดรถทำหมันมาปีละ 1 ครั้ง เพราะมีชาวบ้านสนใจมาก

5.4 เลิกใช้ รข. 501 หรือแบบรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิด โดย

อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนร้อยละ 4.91 กล่าวว่า รข. 501 ไม่มีประโยชน์สำหรับเขา เขาไม่ค่อยมีเวลามาลงรายงาน และแบบฟอร์มวิธีการลงรายงานยุ่งยากจนเกินไป เขามีปัญหาเกี่ยวกับการทำแบบรายงานมาก เพราะการลงชื่อผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดยุ่งยาก ผู้รับบริการไม่อยู่กับร่องกับรอย บางเดือนมารับบริการ บางเดือนไม่มารับบริการ บางครั้งฝากกันมาชื่อไม่รู้ชื่อจริงและนามสกุลจริง และผู้รับบริการไม่ค่อยจำหมายเลขประจำตัวที่ใช้บางครั้งมีผู้มารับบริการแต่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนไม่อยู่ คนที่บ้านขายแทนให้ บางครั้งก็ลงรายงานให้ บางครั้งก็ไม่ได้ลง สัมบ้าง ลงไม่เป็นบ้าง ทำให้ลำบากและยุ่งยากใจกับรายงานผู้รับบริการยาเม็ดคุมกำเนิดนี้ อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนจึงเสนอให้ยกเลิกการใช้ รข. 501 นี้เสีย

จากสิ่งต่าง ๆ ที่การศึกษานี้ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลจากทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชนในด้านการจัดการ การควบคุมและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ จากสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน ส่วนที่เป็นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยโดยการออกแบบสอบถามอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชนบางคน และส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะทั้งที่ได้จากความต้องการของอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชุมชน และข้อเสนอแนะและความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเอง ผู้เขียนก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ที่จะเป็นแนวทาง หรือแนวความคิดบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อทางสำนักงานบริการวางแผนครอบครัวชุมชน และสำหรับผู้อ่านและผู้สนใจงานบริการชุมชนในด้านการวางแผนครอบครัว